

İHTİZAZ

Senelik abona (hariç)D. 4
(dahil)500
6 Aylık (dahil)260

HAFTALIK FİKİR VE SAN'AT
MECMUASI

Tarihi tesis: 1904
24üncü sene. No. 278-2
18 Temmuz 1929

Müşahabe:

Son hadiseler münasebetiyle

Edebiyat birliğinin teessüsünü, san'atkârlar arasında ittihat ve tesanüt doğuracağı ümidiyle alkışlıyanlar, zanlarında tamamiyle yanılmış olduklarını artık anlamışlardır.

Eskiden beri nesiller arasında mevcut olan anlaşamamazlık san'atkârların kafalarında kalıarak dışarı aksetemedikçe okadar ehemmiyetli değildi. Onları toplanmaya sevk eden birliğin teessüsü bu zahiri sükûnetin dehşetli bir anarşiye inkılabına sebebiyet verdi. Buna Akşam gazetesinin açtığı edebî anketin de bir hayli hizmet ettiğini ilâve edelim.

Müşterek menfaat karşısında birbirine en düşman insanların birleşmesine bir misal aransa, şüphesiz ki, son hadiseler münabetiyle beliren edebî partilerden daha belîği bulunamaz. Aynı zamanda görüyoruz ki düne kadar canciğer dost görünenler, şimdi, muhalif partilerde bir birlerine tuzak kurmakla meşguldurlar.

Bugün edebiyat âleminde dehşetli bir asabiyet hükümandır. Bunun sebeplerini araştırmak, ruhiyatçılarımıza zannımızca garptan nakiller yapmaktan fazla şeref temin edebilir.

Yalnız ortada muhakkak olan bir şey varsa o da bu asabiyetin mevcudiyetidir.

Gergin sınırlarda en ufak bir darbe derin ve devamlı ihtizazlar uyandırır.

Bu ihtizazlar en pes perdeden başlayarak en tize kadar çıkıyor.

Yeni neslin san'at estetiğini ifade edebilecek kısa bir tarif düşündüğüm zaman hatırıma "kabına sığamamak,, cümlesi gelmişti. Yeni neslin san'atkârı yalnız sınırdan mürekkep, yalnız sınırlarıyla yaşıyan ve onun içindir ki kabına sığamıyan bir insandır. O, düşüncesini ve duyduğunu haykırarak ifade eder, doğruluğuna iman ettiği şey, hatta başkalarının hissiyatına dokunacak mahiyette de olsa onu haykırmaktan çekinmez.

Yalnız şunu da ilâve edelim ki fikirlerini haykırmak demek küfretmek demek değildir. Ve bütün söyleyebileceği küfürden ibaret olan bir insan da, iç bir zaman, gençliği temsil etmek salâhiyetini haiz olamaz.

Gençlik, her hangi bir münakaşada fikir arıyor ve ortaya attığı bir düşünceye mukabil derhal hasmının eserlerini, ve daha fenası, iç çamaşırlarını karıştırana lâyık olduğu numarayı vermekte gecikmiyor.

San'atkâr, hakkında en fazla müsama-hakâr davranılması icap eden bir insandır. Kıymetli eserler vermiş ve bu itibarla kariin takdirini celbetmiş bir muharirin şahsiyeti müdafaa ettiği yanlış bir tez veya batıl bir düşünce yüzünden,

— İÇTİHAT —

ekseriyeti ârâyla da olsa, ortadan kaldırılamaz.

Hasmını ilzam için eserine hücum etmek mimarına kızıp ta koca bir abideyi inkâra kalkmakla müsavidir.

Yakup Kadri de Peyami Safa da, Abdülhak Hamit te, Nazım Hikmet te, nekadar birbirlerinin hiçliğine herkesi iknaa çalışırsalar çalışsınlar edebiyat âleminde başlıbaşına birer varlık sahibidirler.

Yarın bütün bu acı hatıralar gazete sahifalarının karanlık mezarına gömülüp kalacağı zaman bıraktıkları eserler yine aynı kuvvetle yaşayacaktır. Ve san'atkârı seven ve ona hürmet eden kari onun bütün kaprislerini müsamahakâr bir nazarla karşılayacaktır.

Yalnız son hadiseler münasibetiyle bir noktaya işaret etmek istiyoruz: bir kısım Darülfünun gençleri geçen hafta Türk Ocağında bir tezahür yaptılar. Bu hareket haddi zatında tamamiyle meşrudur. Gençlik istediği fikri müdafaada ve bunu bir nümayiş şeklinde izharda tamamiyle serbesttir. Bu tezahürde doğru bulmadığımız bir cihet varsa o da Nazım Hikmetin A. Hâmit ve M. Emin Beylere dair, üstat tanımak istemiyen serazat bir san'atkâr sıfatiyle yazdığı yazılarda siyasî bir hedef aramak istenmesidir. Pek kıymetli de olsa herhangi bir edebiyat üstadına karşı yapılan hücumun ne gibi siyasî bir hedefe hizmet edebileceğini anlamıyoruz. Ve eminiz ki Nazımın da hatırandan hiç bir zaman böyle bir şey geçmemiştir.

Cumhuriyetin matbuatı serbesttir. Türk Ocağında toplanan gençler damarlarında aynı kanı taşıyan bir arkadaşlarını irticala ittiham edecek yerde onun, yanlış buldukları fikirlerine yine aynı şekilde makale ve eserlerle mukabele etseler daha mertçe hareket etmiş olurlar.

Hem bu tezahürü takip eden diğer

bazı neşriyat ve protestolarla kulağımıza çalınan bazı havadislerden anlıyoruz ki bütün Darülfünun gençliği bu içtimada ittihaz edilen mukarreratı tasvip etmiş değildir.

Üstatlar tarafından mütaaddit defalar gençliği kıymetsizlikle, tereddidi ile ittiham eden sözler söylendi. Bütün bu ittihamlara tam bir lâkaydı ile tahammül eden gençliğin bunun bir aksülâmeli addedilebilecek olan son Resimli Ay neşriyatını protestolarla karşılaması ve hatta icraatını tehdiye kadar vardırmasındaki hikmeti anlıyamamakta mazuruz.

Bu hadiseler hakkında Vakit'in baş sütununda Mehmet Asım Beyfendinin son edebî münakaşalarda mutlaka bir komünist propagandacılığı görmek isteyen makalelerini de müfrit bir milliyet taassübüne hamlediyoruz. Millî prensiplerimiz mevzuu bahsolunca müfrit bir taassup göstermek fihakika çok yerinde bir harekettir. Fakat «Hava kapandı» sözüne karşı vay sen bana ördek dedin, diyen adamın fıkrasını hatırlatacak derecede bir tevehhüm ve hayal vüs'atını da lüzumsuz buluyoruz. Ve öyle zannediyoruz ki tahkikat neticesinde yanlışlıklarının tezahür etmesine Mehmet Asım Beyfendi de bizimle beraber memnun olacaklardır.

Nikbin bir gözle bakılırsa bu son hadiselerden fazla müteessir olmağa mahal yoktur. Ne olursa olsun hamle ve heyecan tevekkül ve meskenetten eyidir. Çünkü eseri doğuran heyecandır. Ve rekabet hislerinin uyuşmuş bulunmaması san'atkârda velûdiyeti artırır.

Edebiyat âlemimizde görülen bu ihtilâçlı hareketlerin yakın bir doğumu müjdelediğini ümit ediyorum. Ve temenni ediyorum ki bu uzun ve müz'ic gebeliği mes'ut bir tevellüdün vereceği büyük inşirah takip etsin.

YAŞAR NABİ